

"Det känns som att man inte passar någonstans"

En kvalitativ intervjustudie om den iranska diasporans känsla av tillhörighet till Sverige och Iran i relation till den svenska nyhetsrapporteringen om protesterna i Iran 2022.

Av: Aysu Maleki Kahriz

Handledare: Jessica Gustafsson

Examinator: Stina Bengtsson

Södertörns högskola | Institution för kultur och lärande

C-uppsats 15 hp

Medie- och kommunikationsvetenskap C | Hötterminen 2024

SÖDERTÖRNS HÖGSKOLA | STOCKHOLM
sh.se

Abstract

Författare: Aysu Maleki Kahriz

Handledare: Jessica Gustafsson

Examinator: Stina Bengtsson

HT 2024

“Det känns som att man inte passar någonstans”

En kvalitativ intervjustudie om den iranska diasporans känsla av tillhörighet till Sverige och Iran i relation till den svenska nyhetsrapporteringen om protesterna i Iran 2022.

Medier spelar en avgörande roll för vår uppfattning om den värld vi lever i. De har en betydande roll i att forma representationer och därmed göra intryck på vår uppfattning av världen, oss själva och vart vi hör hemma. Uppsatsen fokuserar på vilken betydelse den svenska nyhetsrapporteringen om protesterna i Iran 2022 har på kvinnliga medlemmar i den iranska diasporans känsla av tillhörighet till Sverige och Iran. Syftet har brutits ner i två frågeställningar: 1) Hur upplever kvinnliga medlemmar i den iranska diasporan i Sverige svensk nyhetsmediers rapportering av protesterna i Iran 2022? 2) Vilken betydelse har medierapporteringen av protesterna i Iran 2022 för kvinnornas känsla av tillhörighet till Iran och Sverige? Genom en kvalitativ ansats intervjuades fem kvinnor, alla bosatta i Sverige med bakgrund i Iran. Empirin sätts i relation med teorier om representation, diaspora, kulturell närhet, tillhörighet och hybrididentitet. Resultatet visar att rapporteringen anses framställa iranska kvinnor som modiga, samtidigt upplevs den som otillräcklig och bristfällig. Denna representation inverkar på kvinnornas känsla av tillhörighet och formar ett komplext samband mellan hemlandet och värdsamhället. Beroende på erfarenheter och uppfattningar är känslan av gemenskap, förståelse och stöd vad som i slutändan bidrar till en känsla av ett hem. Uppsatsen bidrar till att förstå samspelet mellan medier, identitet och tillhörighet inom diasporiska sammanhang.

Nyckelord: *Iransk Diaspora, Sverige, Tillhörighet, Hybrididentitet*

Förord

Jag vill tacka alla de informanter som tagit sig tiden och delat med sig av sina erfarenheter och berättelser. Alla informanters identiteter har anonymiserats. Tack till min handledare Jessica Gustafsson för all hjälp och vägledning.

Innehållsförteckning

Abstract.....	2
1. Inledning & problemformulering	6
2. Bakgrund.....	8
2.1 Mahsa Amini.....	8
Syfte & frågeställningar	8
Avgränsningar.....	9
3. Tidigare forskning	10
3.1 Den iranska diasporan i Sverige	10
3.2 Medievanor och nyhetskonsumtion av etniska minoriteter i Danmark och Sverige	11
3.3 Migranternas egna upplevelser av nyhetsrapportering i Sverige	12
3.4 Sociala mediers roll inom diasporan.....	14
3.5 Mediers transnationella influenser på diasporan	14
3.6 Internet och sociala medier inom den syriska diasporan i Turkiet	15
4. Teori	16
4.1 Representation och kultur.....	16
4.2 Diaspora	16
4.3 Hemland & Värld.....	17
4.4 Hybrididentitet.....	18
4.5 Kulturell närhet och mediepreferenser hos publikerna	19
4.6 Teoretisk relevans.....	19
5. Metod & material	20
5.1 Val & presentation av informanter	20
5.2 Intervjuer som metod.....	21
5.3 Tillvägagångssätt	22
5.4 Etiska principer.....	23

5.5 Metodreflektion	23
6. Resultat & Analys	24
6.1 Informanternas nyhetsvanor	24
6.1.1 Representation	27
6.1.2 Intresse och kunskap från andra svenska medborgare	28
6.2 Att känna sig hemma.....	29
6.3 Hybrididentitet.....	31
7. Slutdiskussion	33
Referenser.....	38
Bilagor	40
A. Intervjuguide	40

1. Inledning & problemformulering

Hösten 2022 rörde sig tusentals demonstranter på gatorna i Iran. De demonstrerande kallade det inte för en protest utan en revolution. Trots årtionden av despotism har iranier inte slutat kämpa för sig själva, sin nation och sin framtid. Den obligatoriska hijaben har redan funnits i över fyrtio år, men efter Mahsa Aminis död reste sig iranier trots tidigare års besvikelser och nederlag. Mahsa Amini är namnet på den 22-åriga kvinnan som greps av moralpolisen för att ha burit sin hijab för löst. Hon dödades sedan av Irans moralpolis, men regimen har försökt dölja mordet eftersom moralpolisen spelar en viktig roll i landet. Moralpolisens huvuduppgift är att säkerhetsställa att medborgarna följer de "moraliska och etiska lagar" som finns i landet. Genom övervakning upprätthåller de att reglerna följs i offentliga sammanhang (Azizi 2023, s. 91). Protesterna på gatorna gör dock mordet synligt gång på gång (Azizi 2023 s. 11).

Där förtryck finns, fungerar medier ofta som redskap för motstånd. Medier har länge använts för att sprida information samt inverka på människors övertygelser och handlingar. I auktoritära kontexter är dessa informationsflöden ofta de enda tecken på ett livskraftigt civilsamhälle. En tillförlitlig och ansvarig press utgör en av de få möjligheterna för aktivister att driva sin kamp. I restriktiva samhällen är civilsamhället fortsatt förtryckta av staten. Samma verktyg som gynnar civilsamhället eller aktivister kan lika enkelt användas av korrupta tjänstemän och regeringar för att övervaka befolkningen och kväva yttrandefriheten (May 2024, s. 12). Varje år sedan 2002 publicerar Reportrar utan gränser sitt pressfrihetsindex. Indexet rankar 180 länder utifrån situationen för pressfrihet och frihet för journalister. Det är en ögonblicksbild av situationen för pressfrihet baserad på fem indikatorer; ekonomisk kontext, rättsligt ramverk, sociokulturell kontext, säkerhet och politisk indikator. 2024 hamnade Iran på plats 176 av 180 (RFS 2024). Iran rankas därmed som ett av de länder med de starkaste begränsningarna i pressfriheten. Landets högsta ledare Khamenei anklagar ofta de oberoende medierna för att vara manipulerade av utländska krafter. Vid missnöje kan Khamenei beordra gripanden av journalister och döma dem till långa fängelsestraff eller till döden (RFS 2023).

Bristen på yttrandefrihet i Iran skapar stora hinder för det iranska folket att göra sina röster hörda. De kan inte representera sig själva utan blir i stället representerade av regimen, som samtidigt utövar sin auktoritet över dem. Regimens handlingar för att begränsa pressfriheten gör att medier världen över spelar en avgörande roll i att belysa vad som sker i landet. Medier är en viktig funktion för vår uppfattning om den värld vi lever i. De har en betydande roll i att forma representationer och därmed färga vår uppfattning av världen, oss själva och vart vi hör hemma. Det är därför mycket problematiskt att migranter och medlemmar i diasporagrupper ofta marginaliseras och framställs på ett negativt sätt i mainstreammedia, det vill säga de ledande nationella medierna i värdlandet. I relation till vår identitet kan den negativa skildringen av vissa grupper både ha effekt på individer som tillhör denna grupp, och samhällets uppfattning om gruppen. Individer inom en diaspora befinner sig ofta i en position där de integrerar och kombinerar olika kulturella inflytanden (Hall, 1990). När jag talar om nyhetskonsumtion är diaspora relevant som analytisk term eftersom det ger ett perspektiv som omfattar hela migrantens upplevelse, från det tidigare landets kontext till det nuvarande. Avståndet från "hemlandet" skapar följaktligen ett särskilt behov av nyheter (Christiansens, 2004), då det inom diasporagrupper ofta finns indikationer på kopplingar till det förflutna (Cohen, 1997). I ett försök att definiera diaspora är idén om hemlandet ett betydelsefullt begrepp. Avtar Brah (1996) beskriver begreppet "hem" som nära kopplat till processer av inkludering och utanförskap, och upplevs subjektivt genom kampen att "tillhöra".

Jag vill i min uppsats vidare utforska dessa uppfattningar i relation till den svenska nyhetsrapporteringen om protesterna i Iran 2022. Syftet med denna uppsats är således att försöka förstå vilken betydelse den svenska medierapporteringen av protesterna i Iran 2022 har för kvinnornas känsla av tillhörighet till Iran och Sverige. Fokus på svensk nyhetsrapportering är viktig eftersom den inte bara kan inverka på samhällets syn på iranska kvinnor i Sverige, utan även kvinnornas egen uppfattning om sin plats mellan två kulturer. Till skillnad från den tidigare forskningen som presenteras i uppsatsen kommer jag i denna studie fokusera på en specifik händelse inom nyhetsrapporteringen samt av avgränsad målgrupp, vilket är de kvinnliga medlemmarna inom den iranska diasporan i Sverige. Valet att fokusera på protesterna i Iran 2022 grundar sig i att denna händelse särskilt rör kvinnornas kamp för rättigheter och frihet. Genom att undersöka detta ämne vill jag kunna bidra till en djupare förståelse för hur den svenska

nyhetsrapporteringen om protesterna i Iran inverkar på de kvinnliga medlemmarna i den iranska diasporan i Sveriges känsla av tillhörighet till Iran och Sverige.

2. Bakgrund

I detta avsnitt presenteras en kort beskrivning av fallet Mahsa Amini som utgjorde början till den händelse som står i fokus för min uppsats.

2.1 Mahsa Amini

September 2022 kliver en ung kvinna av tunnelbanan i Irans huvudstad Tehran. Mahsa Amini var från en kurdisk familj från staden Saqqez i västra Iran. Utanför stationen upptäcktes Mahsa av de vitgröna skåpbilarna från Guidance Patrol. Den iranska moralpolisen var beordrad att gripa kvinnor med "dålig eller otillräcklig hijab". Hijaben Mahsa bar bedömdes av moralpolisen som otillräcklig. Hon fördes därmed bort i en skåpbil, tillsammans med andra kvinnor vars klädsel inte ansågs uppfylla de krav som har ställts. Moralpolisen tar kvinnorna till ett närliggande häkte på Vozara Street. De som arresterats genomgår där en "omskolning", och skriver på ett löfte om att följa den "islamska" klädkoden. Tillsammans med andra kvinnor valde Mahsa att protestera inför vad som skulle ske. Patrullen tog inte emot hennes klagomål och misshandlade henne brutalt under den tio minuter långa resa (Azizi 2023, s. 14). Strax efter att hon anlänt till häktet svimmar hon och förs till ett närliggande sjukhus. Samma kväll förklarades hon hjärndöd. Några dagar senare var hon död. Hennes begravning i Saqqez på lördagen besöktes av tusentals människor. Samtidigt spreds protester runt i varje hörn av landet. "Kvinnor, liv, frihet" ekade på gatorna (Azizi 2023 s. 15).

Syfte & frågeställningar

Det här är en intervjustudie om den kvinnliga iranska diasporan i Sverige. Syftet är att försöka förstå vilken betydelse den svenska medierapporteringen av protesterna i Iran 2022 har för kvinnornas känsla av tillhörighet till Iran och Sverige. I formuleringen av syftet och frågeställningarna är det viktigt att beakta att ingen diaspora beskrivs som en homogen grupp. Risken är att man osynliggör den mångfald och heterogenitet som finns inom diasporan. Med det sagt, tar jag i denna uppsats hänsyn till de olika erfarenheter, bakgrunder och perspektiv som finns bland kvinnorna i den iranska diasporan i Sverige. I denna uppsats operationaliseras begreppet

identitet genom att undersöka individens kulturella identitet och tillhörighet till både Sverige och Iran, med särskilt fokus på den hybrididentiteten som informanterna kan ha utvecklat i relation till dessa länder, samt hur denna identitet kan ha påverkats av den svenska nyhetsrapporteringen om protesterna i Iran 2022. Utifrån denna uppfattning har jag formulerat två frågeställningar för att försöka ta mig an mitt syfte.

Syftet kommer besvaras med hjälp av följande frågeställningar:

Hur upplever kvinnliga medlemmar i den iranska diasporan i Sverige svensk nyhetsmediers rapportering av protesterna i Iran 2022?

Vilken betydelse har medierapporteringen av protesterna i Iran 2022 för kvinnornas känsla av tillhörighet till Iran och Sverige?

Avgränsningar

Denna uppsats avser att försöka förstå vilken betydelse den svenska medierapporteringen av protesterna i Iran 2022 har för kvinnornas känsla av tillhörighet till Iran och Sverige. Denna avgränsning grundar sig i första hand på det faktum att uppsatsen enbart handlar om kvinnliga iranier bosatta i Sverige. Vidare kommer jag endast inkludera informanter som bott i Sverige i minst 12 år och som är födda i Iran. Denna avgränsning grundar sig i att den första generationen invandrare ofta har en starkare anknytning till deras hemland. Till skillnad från den andra generationens invandrare som ofta skapat en relation till hemlandet genom minnen och historier av den äldre generationen. Vidare fokuserar jag i denna uppsats specifikt på protesterna i Iran 2022 som en central händelse. Protesterna som utlöstes av Mahsa Aminis död leddes främst av kvinnor och med orden; "Kvinnor, liv, frihet". Den omfattande rapporteringen i svenska nyhetsmedier gör denna specifika händelse relevant för min uppsats. Genom att fokusera på protesterna kan jag undersöka hur den så betydande händelsen inverkar på tillhörighet till Iran och Sverige hos de kvinnliga medlemmarna i den iranska diasporan i Sverige. Resultatet kan däremot inte generaliseras för samtliga individer i den här gruppen och det är inte heller uppsatsens syfte.

3. Tidigare forskning

Min litteraturoversikt syftar till att samla och ordna existerande kunskap kring det område jag studerar. Den inkluderar därav forskning som på olika sätt berör mitt syfte (Bildtgard och Tielman, 2008). För att finna tidigare forskning användes databasen “SöderScholar” och “GoogleScholar” Nyckelorden jag har använt mig av var:

Diaspora, News, Iran, Sweden, Europe, Migrants, Representation, Identity, Hybridity, Media use

3.1 Den iranska diasporan i Sverige

Författaren Shahram Khosravi (2016) menar i sin artikel “A fragmented diaspora: Iranians in Sweden” att bilden av diaspora, särskilt den iranska diasporan, ofta presenteras på ett idealiserat sätt. Denna bild tenderar att dölja andra aspekter av diasporan, såsom konflikter, internt utanförskap och fragmentering av gruppen baserat på ideologier, klass, kön och orsak till migration. Genom ett etnografiskt förhållningssätt fokuserar Khosravi på speciella historier och individuella omständigheter som i sin tur avslöjar mångfalden inom vad som antagits vara en homogen och statisk diaspora (Khosravi 2016, s. 73). Khosravi (2016) lyfter den klassiska essän “Cultural Identity and Diaspora” där Stuart Hall (1990) argumenterar för att diasporor alltid är inramade av två samtidigt verkade axlar, varav den ena är axeln för likhet och kontinuitet och den andra av skillnad och uppbrott. I enlighet med Hall visar författaren på hur människor i en diaspora betonar det nationella (diasporan) och samtidigt strävar efter att bli transnationella. Ett exempel som lyfts fram i artikeln är diskussioner kring hur man firar det persiska nyåret, Norouz. Varje år i mitten av mars samlas tusentals iranier för att göra ett diasporiskt anspråk på iransk identitet och kultur (Khosravi 2016, s. 76).

Khosravi (2016) konstaterar att den iranska diasporan i Sverige inte är en homogen grupp, utan präglas av splittringar som rör, klass, ideologi, etnicitet, generation och lokal kultur. Slutligen nämner författaren att det finns ett förändrat politiskt klimat i Sverige (och i resten av Europa) och en alltmer invandrarfientlig stämning och muslimska stämningar i synnerhet. Detta kommer att påverka hur iranier definierar sig själva och sin relation till värdsamhället. Dessutom kommer sociala och politiska omvandlingar i Iran forma och omforma framtiden för den iranska diasporans berättelser, och allt detta kommer att fortsätta att upprätthålla den iranska diasporans vacklande position mellan kontinuitet och uppbrott (Khosravi 2016, s. 79 – 80).

Studien ger belägg för mitt tidigare konstaterade att diasporor inte är eller ska betraktas som en homogen grupp. Däremot beskrivs det hur det politiska klimatet i Sverige kommer att påverka hur iranier definierar sig själva och sin relation till värdsamhället. Denna idé bygger jag vidare på i min uppsats, men fokuserar på den svenska nyhetsrapporteringen i Sverige. Vidare menar Khosravis (2016) att även sociala och politiska omvandlingar i Iran kommer att forma och omforma framtiden för den iranska diasporan. Även denna argumentation bygger jag vidare på genom att fokusera på de allt viktiga protesterna i Iran 2022. En central och betydelsefull händelse i Iran för både människor som lever i Iran och iranier som lever i andra delar av världen.

3.2 Medievanor och nyhetskonsumtion av etniska minoriteter i Danmark och Sverige

Connie Carøe Christiansen (2004) menar i sin studie “ News media consumption among immigrants in Europe” att invandrargrupper i Danmark upplever att nyhetsrapporteringen upplevs som otillräcklig. Författaren menar vidare att avståndet från det tidigare hemmet, som ofta uppfattas som ett “hemland”, skapar ett särskilt behov av nyheter. Hon refererar till Weibull och Wadbring (1998) som påpekar att etniska minoriteter i Sverige tittar på både nationella nyheter och nyheter från hemlandet, ofta i högre grad än majoritetsbefolkningen. Christiansen argumenterar således att det starka nyhetsintresset hos invandrarfamiljer indikerar ett komplext samband mellan migration, identitet och informationsbehov (Christiansen 2004, s. 195). Det ökande behovet av nyheter kopplar författaren till att diasporagrupper delvis kan känna sig exkluderade från det nationella nyhetsflödet och därmed även har en bred och varierad nyhetskonsumtion genom att samla nyheter från olika källor samtidigt, så som transnationella och nationella medier, inklusive radio, tidningar, tv och internet (Christiansen 2004, s. 196).

“Den andre” är en term som Christiansen (2004) lyfter, när hon talar om representationen av invandrare och etniska minoriteter. Hon menar på att ett antal studier visar på att det är just så dessa grupper presenteras som i de nationella nyhetssändningarna. I Danmark, menar hon, presenteras de ofta som annorlunda och utanför den danska nationen. Weibull och Wadbring lyfts återigen upp och tillför en annan aspekt genom att lyfta fram skillnader i medievanor mellan majoritetsbefolkningen och minoriteter med fokus på Sverige. De pekar på att den svenska

majoritetsbefolkningen tenderar att ha högre tillit till nationella medier än vad minoriteter har. Minoriteter söker sig i högre grad till medier från sina hemländer eller internationella nyhetskanaler, vilket visar på att deras medievanor skiljer sig från majoriteten. Ett irakiskt par anser exempelvis att kanalen Al Jazeera, som är baserad i Qatar, ger en mer trovärdig bild av kriget i Tjetjenien än dansk media. Att använda sig av en mängd olika källor ger dessutom minoriteter möjlighet att kritisera västerländska nyheter och skapa sina egna tolkningar (Christiansen 2004, s. 198).

Christiansen (2004) argumenterar här för att danska invandrargrupper upplever den danska nyhetsrapporteringen som otillräcklig. Studien baseras inte på en specifik händelse, och inte heller på en specifik grupp av människor utan talar om "invandrargrupper". Till skillnad från Christiansens (2004) studie kommer jag fokusera på denna specifika händelse snarare än nyhetsrapporteringen i stora drag. Dessutom fokuserar jag på Sverige och inte Danmark. Vidare argumenterar Christiansen (2004) för att det starka nyhetsintresset hos invandrarfamiljer indikerar ett komplext samband mellan migration, identitet och informationsbehov. Denna argumentation kommer jag beakta i min uppsats och vidare utforska denna komplexitet mellan nyheter, kultur och tillhörighet med fokus på kvinnliga iranier bosatta i Sverige.

3.3 Migranternas egna upplevelser av nyhetsrapportering i Sverige

Om medier skulle erbjuda ett lika flöde av information och främja kommunikationen mellan människor skulle medierna kunna ses som idealistiska facilitatorer för en levande demokrati. Men i dagens mediamättande samhälle och med ökad tillgång till olika medier framförs påståenden om att demokratin är hotad och att det mångkulturella civilsamhället tenderar att fragmenteras, vilket uppmuntrar utanförskap snarare än integration mellan kulturella grupper. I artikeln "Discourses on media portrayals of immigrants and the homeland" skriven av Ulrika Sjöberg och Ingegerd Rydin (2008) undersöker hur mediebevakningen av migranter och deras hemland uppfattas bland migrantfamiljer i Sverige. Författarna menar att den mesta forskningen innan 2008 har fokuserat på medietexten snarare än på medieanvändning och praxis. Genom att tillämpa ett medieetnografiskt diskursivt synsätt har Sjöberg och Rydin (2008) riktat sin uppmärksamhet mot migranterna själva för att belysa det komplexa förhållandet mellan olika läsningar av vissa medietexter. Fokuset ligger på att få kunskap om mediernas roll i migranternas uppfattning om det

svenska samhället och "svenskar", men också om hur man ser på sig själv som migranter. Resultatet visar att det finns nära kopplingar mellan specifika medieläsningar och uppfattningen om exempelvis dominerande diskurser i samhället relaterade till invandring. Liknande Christiansens (2004) studie, visar resultaten även att medieanvändningen inte bara är en fråga om att minoritets- och diasporiska medier tränger undan lokala och nationella medier, utan snarare att informanterna föredrar att använda en blandning av olika medier (Sjöberg och Rydin 2008, s. 1). Medier anses skapa och reproducera diskurser om "invandraren" och förstärker begreppet "othering", vilket innebär ett "vi och dem" förhållande (Sjöberg och Rydin 2008, s. 18). Ytterligare en uppfattning som diskuteras i artikeln är att invandrare behandlas som en homogen grupp, ofta med problematiska bakgrunder och erfarenheter, vilket informanterna i artikeln menar skapar en negativ association till begreppet "invandrare". Svenska journalister anklagades för att vara oinformerade om de verkliga förhållandena och att de i stället rapporterar om sensationella nyheter. Författarna menar att det inte går att veta de exakta konsekvenserna av sådana medierepresentationer för migranternas självuppfattningar och syn på det svenska samhället (Sjöberg och Rydin 2008, s. 19). Däremot upplevde flera informanter att svenska nyhetsmedier inte var särskilt uppmärksamma på att plocka upp nyheter som kunde vara relevanta för minoritetsgrupper. Det framfördes bland annat många kritiska kommentarer kring fokus på våld i rapporteringen från hemlandet vilket upplevdes påfrestande. Informanterna kände att de å ena sidan vill vara informerade medborgare, men å andra sidan upplevde stress av att konfronteras med medierapportering från hemlandet som innehöll våldsamt innehåll (Sjöberg och Rydin 2008, s. 20).

Som tidigare nämnts undersöker författarna hur mediernas roll i hur migranter uppfattar det svenska samhället och "svenskar", samt hur de ser på sig själva som migranter. Författarna lyfter fram hur medier bidrar till att förstärka begreppet "othering", det vill säga ett "vi och dem" - förhållande mellan grupper. Samtidigt framstår det som något motsägelsefullt att författarna själva fokuserar på migranternas uppfattningar om "svenskar", då detta perspektiv i sig tycks återspegla det "vi och dem" - tänkande som de kritiserar. Detta kan möjligen bero på en något otydlig eller slarvig formulering. Trots det presenterar Sjöberg och Rydin (2008) andra värdefulla insikter, exempelvis diskuterar de hur invandrargrupper ofta beskrivs som en homogen grupp och ofta med problematiska bakgrunder, vilket informanterna menade skapar en negativ association till begreppet "invandrare". Denna aspekt går vidare att analysera, vilket jag direkt inte kommer göra

i min uppsats. Däremot kommer jag att fokusera på protesterna i Iran 2022. Den svenska nyhetsrapporteringen om protesterna i Iran går det att argumentera för en förenklad representation. Å ena sidan går det att argumentera för en mer positiv framställning kopplat till iranska kvinnors kamp för rättigheter, i relation till protesterna i Iran. Å andra sidan går det att argumentera för att iranska kvinnor framställs som stereotypa offer, förtryckta, hjälplösa eller bundna av religiösa och kulturella normer. Denna representation tenderar att förstärka en negativ och förenklad bild av kvinnor i Iran. Sjöberg och Rydin (2008) menar att det inte går att veta de exakta konsekvenserna av sådana medierepresentationer för migranternas självuppfattningar. Med det sagt kommer jag i min uppsats vidare diskutera hur de kvinnliga medlemmarna i diasporan formar sin identitet i relation till den svenska nyhetsrapporteringen om protesterna i Iran 2022.

3.4 Sociala mediers roll inom diasporan

Andrea Miconi (2020) skriver i artikeln "News from the Levant: A Qualitative Research on the Role of Social Media in Syrian Diaspora" om den syriska krisen, där cirka 6,7 miljoner människor lämnade landet och hur sociala medier bland annat inverkar på representationen av krisen för diasporan. Artikeln innehåller resultat av kvalitativ forskning om användningen av sociala medier av syriska invandrare och flyktingar efter inbördeskriget och i diasporan, där Miconi (2020) genomförde 44 djupintervjuer. Artikeln är tillägnad tre olika användningsområden för sociala medier; att samla in nyheter om kriget i Syrien; återupptäcka förlorade band efter diasporan, där sociala medier kan användas för att återknyta kontakten med förlorade vänner efter att ha kommit in i diasporan (Miconi 2020, s. 1–6). Alla intervjuade använde sociala nätverk för just detta ändamål. Slutligen undersöktes den så kallade vidarebosättningen eller organiseringen av ett nytt liv i värdländerna. Resultatet visade att invandrare använder sociala medier för alla ändamål, men i mycket olika grad. Sociala nätverks visade sig vara användbara för att organisera vardagen i värdländerna, för att söka hem, dokumentera lokala lagar och byråkrati, lära sig det nya språket och hitta arbete. Dessutom visade sig några resultat visa att några informanter uppfattar att det finns en brist på trovärdiga källor (Miconi 2020, s. 1).

3.5 Mediers transnationella influenser på diasporan

Mostafa Shehata (2024) skriver i artikeln "Mediatized Diaspora": Modelling the transnational influences of media in diaspora" hur medieanvändning av den tunisiska diasporan i Frankrike, Danmark och Sverige influerar deras ambitioner för ursprungslandet; politiskt meningsskapande;

engagemang i politiska handlingar; och uppfattningar om den sociala verkligheten. Shehata (2024) genomförde semistrukturerade intervjuer och deltagarobservationer för att samla data (Shehata 2024, s. 256). En av informanterna säger att de följer tunisiska medier för att denne gillar att följa lögnare. Men de allra flesta av de tunisiska diasporamedlemmarna följde, via Facebook, en kombination av TV – kanaler, tidningar, radiostationer och samhällsfigurer. Författaren argumenterar för att digital teknik tillåter människor att kombinera flera sätt att skapa mening, vilket ses vara ytterst viktigt för diasporor. Flera av informanterna förlitade sig inte endast på mediekanaler för att politisk information, utan använde även personlig kommunikation med familj och vänner (Shehata 2024, s. 261). Sammantaget menar Shehata att den ökade användningen av medier omformat alla livsaspekter hos diasporamedlemmarna som kan kallas en medialiserad diaspora. I den mening på det sätt medier har blivit transnationellt sammanflätade med diasporans sociala, kulturella liv på en global skala (Shehata 2024, s. 269).

3.6 Internet och sociala medier inom den syriska diasporan i Turkiet

I artikeln ”Internet and social media uses, digital divides, and digitally mediated transnationalism in forced migration: Syriand in Turkey” studerar författarna S. Jauhiaines, Özçürümez och Tursun (2021) bland annat användningen av internet och sociala medier hos den syriska diasporan i Turkiet. Datan samlades in genom enkäter med 762 respondenter, 52 intervjuer och deltagande observationer bland syrier i Turkiet. Internet och sociala medier som verktyg underlättar diasporor att bland annat hålla kontakt med familj, gamla och nya vänner, få nyheter om ursprungslandet, värdlandet, sysselsättning, utbildning och hälsobehov. Resultatet visade att flera medlemmar i diasporan använde internet och sociala medier för att få tillgång till grundläggande behov och tjänster, för att förbättra deras välbefinnande, samt för att upprätthålla gränsöverskridande bindning och överbryggande förbindelser till Syrien. Samtidigt menar författarna att internet och sociala medier kommer med övervakning, falska rykten och inte tillåter diasporan att lämna det traumatiska förflutna bakom sig.

4. Teori

4.1 Representation och kultur

Stuart Hall (1997) skriver i sitt verk "Representation: Culture representations and signification practices" att kultur primärt handlar om produktion och utbyte av betydelser - "ge och ta av mening" mellan medlemmarna i ett samhälle eller en grupp. Enligt Hall (1997) är att säga att två människor tillhör samma kultur är att säga att de tolkar världen på ungefär samma sätt och kan uttrycka sig själva, sina tankar och känslor om världen, på sätt som kommer förstås av varandra. Sålunda är kulturen beroende av att dess deltagare tolkar meningsfullt vad som händer omkring dem, och "gör mening" av världen, på i stort sett liknande sätt. Detta fokus på "delade betydelser", kan enligt Hall, ibland också få kulturer att låta enhetlig. I alla kulturer finns det alltid en stor mångfald av betydelser om något ämne, och mer än ett sätt att tolka eller representera det. Kultur handlar också om bland annat känslor och idéer (Hall 1997, s. 2). Det är genom vår användning av saker och vad vi säger, tänker och känner om dem – hur vi representerar dem som vi ger dem mening. Dels ger vi föremål, människor och händelser mening genom de tolkningsramar som vi tillför dem. Dels ger vi saker mening genom hur vi använder dem, känslorna vi associerar med dem eller värderingarna vi sätter på dem. Kultur har således en betydelse och värde för oss, och är det som skiljer det "mänskliga" elementet i det sociala livet från det som är biologiskt styrt. Mening är vad som ger oss en känsla av vår egen identitet, av vilka vi är och med vem vi tillhör (Hall 1997, s. 3).

4.2 Diaspora

Termen diaspora användes länge för att beskriva det judiska folkets spridning över världen. I vardagsspråket används termen nu för alla former av migration och spridning av folk. (Bruneau 2010, s. 35). I sin ursprungliga artikulation förknippas diaspora med erfarenheter av påtvingad förflyttning, trauma och exil. Den är fortfarande relevant för våra försök att förstå bland annat afrikanders, judar, armeniers och palestiniernas historiska erfarenheter. Men under 1990 - talet började forskare intressera sig för diasporor bortom upplevelser av trauma och exil (Abdelhady och Aly 2023, s. 1). William Safran (1991) antyder att den ganska breda definitionen av diasporor som en del av ett folk som lever utanför hemlandet behöver utvidgas. Enligt Safran delar en diaspora några eller alla av följande egenskaper; 1) Den ursprungliga gemenskapen har spridits

från hemlandet till två eller flera länder; 2) De är bundna från sina olika geografiska platser av en gemensam vision, minne eller myt om sina hemländer; 3) De har en övertygelse om att de aldrig kommer att accepteras av sina värdsamhällen (det nya samhället) och därför utvecklar sina autonoma kulturella och sociala behov; 4) De betraktar sitt ursprungliga hemland som sitt sanna, ideala hem och som den plats dit de själva eller deras ättlingar så småningom skulle återvända till - oavsett hur förhållandena ser ut; 5) Det finns en tro om att kollektivt upprätthålla stödet till hemlandet och därför gör de kollektiva medvetandet och solidariteten det möjligt för dem att fortsätta dessa aktiviteter (Safran 1991, s. 83-4).

Safrans fem kriterier fokuserar alla på relationen mellan en diaspora och deras hemland. Cohen (1997) föreslår att kriterierna behöver justeras och adderar fyra till; 1) De grupper som sprider sig av frivilliga eller aggressiva skäl bör inkluderas i kategorin diaspora; 2) Det bör finnas en tillräcklig tidsperiod innan någon gemenskap kan beskrivas som en diaspora. Det bör även finnas starka indikationer på starka kopplingar till det förflutna; 3) Mer positiva aspekter av diasporiska samhällen bör erkännas; 4) Att diaspora samhällen inte bara bildar en kollektiv identitet på bosättningsorten eller med sitt hemland, utan också delar en gemensam identitet med medlemmar av samma etniska samhällen i andra länder.

4.3 Hemland & Vårdland

I Safrans kriterier är idén om hemland betydelsefull för begreppet diaspora. Begreppet hem är enligt Avtar Brah (1996) kopplat till processer av inkludering eller utanförskap och upplevs subjektivt genom kampen om att "tillhöra" (Brah 1996, s. 194). Och även om föreställningen om hemlandet fortfarande är centralt, börjar föreställningen om hemmet som en fast plats att ifrågasättas som detta citat av Brah (1996) illustrerar;

"Where is home? On the one hand, "home" is a mythic place of desire in the diasporic imagination. In this sense it is a place of no return, even if it is possible to visit the geographical territory that is seen as the place of "origin". On the other hand, home is also a lived experience of a locality. Its sounds and smells, its heat and dust, balmy summer evenings, sombre grey skies in the middle of the day... all this, as mediated by the historically specific of everyday social relation" (Brah 1996, s. 188 – 9)

När en plats blir ett hem är den högst individuell. Sambandet mellan hemlandet kan också skilja sig mellan första och andra generationens migranter. Den första generationens migranter har oftast fortfarande en anknytning till hemmet. De har minnen av det de lämnat efter sig. Å andra sidan kan de ha negativa erfarenheter kopplade till hemlandet och en upplevelse av fördrivning. Den andra generationens migranter är främst kopplade till hemlandet genom minnen och berättelser som berättas av den äldre generationen eller genom visuella eller andra former av kultur.

4.4 Hybrididentitet

I boken "Identity" argumenterar Stuart Hall (1990) för att förståelsen av diasporor behöver omvärderas. Han menar att diasporor inte hänvisar oss till de spridda stammar vars identitet bara kan säkras i förhållande till ett "heligt hemland", vilket de till varje pris måste återvända till. Denna syn anser han vara gammal, imperialistisk och hegemonisk eftersom den försöker upprätthålla en homogen bild av etnicitet. Hall (1990) menar att det krävs ett erkännande om att diasporor naturligt innefattar heterogenitet och mångfald. Många diasporiska samhällen formulerar sina kulturella identiteter genom att ta till sig flera historier och kulturer som tillhör flera "hem". Individer inom diasporan befinner sig ofta i en position där de integrerar och kombinerar olika kulturella inflytanden. Denna process innebär att deras identiteter formas av både ursprungskulturer och de nya kulturella sammanhang de befinner sig i. Hall (1990) kallar denna process för "hybriditetens kulturer". Identitet är en ram ur vilken individer interagerar med världen omkring dem. Detta ramverk modifieras ständigt allt eftersom ny erfarenhet och kunskap förvärvas. Diasporor delar inte en gemensam och oföränderlig identitet baserad på ett ursprungligt hemland, identitet är något som ständigt utvecklas och omformas (Hall 1990, s. 235).

I stället för att se hybrider som resultatet av två ursprungliga kulturer som integreras, framställer Bhabha (1994) i boken "Third space The location of Culture" hybriditet som en form av mellanrum, som han kallar för "den tredje platsen" (the third space), ett rum som i grunden kritiserar föreställningar om en ursprunglig eller ursprungskultur. Han menar att betydelser av hybriditet inte ska kunna spåra två ursprungliga ögonblick från vilka det tredje framhäver, utan snarare att hybriditet är den "tredje platsen" som möjliggör att andra positioner kan framträda (Bhabha 1994, s. 211).

4.5 Kulturell närhet och mediepreferenser hos publiker

Kulturell närhet är ett flerdimensionellt begrepp som oftast används för att förklara mediepreferenser över nationsgränser. Ksiazek och Webster (2008) utvidgar begreppet och visar att det kan användas för att förklara hur publiken bildas i ett mångkulturellt samhälle. De menar att kulturell närhet är den intuitivt tilltalande uppfattningen att människor söker sig till medier från sin egen kultur. Förespråkare för kulturell närhet betonar språkets betydelse för att avgöra publikens preferenser för olika medieprodukter (Ksiazek och Webster 2008, s. 485-6) De Sola Pool (1977) hävdade att "människor hellre ser en film som är gjord på deras eget språk än en med undertexter eller till och med en som är dubbad (De Sola Pool 1977, s. 143). Ksiazek & Webster (2008) hävdar att litteraturen om kulturell närhet placerar språkpreferenser i centrum för konstruktionen. Människor kommer att välja medier på det språk som de känner sig mest bekväma med. Språk är dock bara en dimension av närhet, och kulturell närhet är bara en dimension av mediepreferenser (Ksiazek och Webster 2008, s. 489). Det görs uppenbart att kulturell närhet är ett komplext begrepp med flera dimensioner. Ksiazek och Webster (2008) menar därför att forskare beskrivit kulturell närhet som något som existerar på flera nivåer och motsvarar flera lager av en publikmedlems identitet. Dessa inkluderar geografiska, kulturella, religiösa och etniska faktorer. Författarna menar att de förutsäger att människor som får tillgång till kulturellt varierade mediematerial kommer att föredra, och i sin tur välja, medier som är mer närliggande (Ksiazek och Webster 2008, s. 487). Men även andra egenskaper hos publiken på mikronivå kan enligt författarna ha en stark effekt på preferenserna. Ålder, till exempel, är korrelerat med preferenser för nyheter (Ksiazek och Webster 2008, s. 489).

4.6 Teoretisk relevans

Halls (1997) teori är betydelsefull för att förstå hur mening skapas och utbyts i samhället. Halls syn på kultur bygger på delade tolkningar och representationer är relevant för att förstå hur svensk nyhetsrapportering dels representerar iranska kvinnor i samband med protesterna, dels för att förstå hur de kvinnliga medlemmarna i diasporan skapar mening och tolkar de uppfattade representationerna. Diasporan kommer definieras och förstås med hjälp av Safran (1991) och Cohen (1997) beskrivning av den. Dessa lägger grunden till vad en diaspora är, hur den kan förstås och hur medlemmarna i den förhåller sig till hemlandet och värdlandet. Förhållandet byggs på med hjälp av Brah (1996) där uppfattningen om hemmet i relation till diasporor förklaras, och dels

kritiseras frågan om vad ett hem egentligen är. Dessa tankar är vidare betydelsefulla för att förstå hur kvinnorna förhåller sig mellan båda kontexterna, alltså den tillhörighet till Sverige och Iran. Hall (1990) teori om hybrididentitet förklarar hur medlemmar i en diaspora ofta formulerar sina kulturella identiteter genom att ta till sig flera historier och kulturer som tillhör flera "hem". I uppsatsen är det således begreppet kulturell identitet och tillhörighet som står i fokus snarare än identitet i dess bredaste bemärkelse. Detta ramverk byggs på med Ksiazek och Websters (2008) teori om kulturell närhet för att förklara kvinnornas mediepreferenser utifrån den kulturella identitet de besitter.

5. Metod & material

I detta avsnitt presenteras den metod som använts i uppsatsen. För att samla in empiri har jag valt en kvalitativ intervjumetod, eftersom syftet är att bidra till en fördjupad förståelse för en specifik grupps tolkningar och upplevelser. Valet av en kvalitativ ansats var därför naturlig. Kvantitativa metoden bygger oftast på större datamängder som kan analyseras med statistiska metoder och utgår ofta från ett kvantifieringsideal, vilket möjliggör generaliseringar (Kristensson Ugglå 2019, s. 62). Den kvalitativa forskningsstrategin fokuserar däremot i högre grad på ord och djupgående beskrivningar snarare än siffror (Bryman 2018, s. 454). Eftersom målet med denna uppsats inte är att skapa generaliserbara resultat valde jag att bortse från den kvantitativa metoden och i stället använda en kvalitativ metod.

5.1 Val & presentation av informanter

Uppsatsen bygger på målstyrda val. De flesta val i kvalitativa undersökningar innebär ett målstyrt eller målinriktat val av något slag. Valen av informanter görs utifrån målen med forskningen och kriterier som gör det möjligt att besvara forskningsfrågorna (Bryman 2018, s. 498). De kriterier jag har satt upp är att samtliga informanter ska vara kvinnor, födda i Iran och ha bott i Sverige i minst 12 år. Som tidigare nämnts är det viktigt att inte betrakta en diaspora som en homogen grupp. Därför har jag, utifrån dessa kriterier, strävat efter variation bland informanterna, exempelvis vad gäller ålder och bakgrund. Jag är medveten om att resultaten inte kommer att vara generaliserbara, utan syftet är snarare att exemplifiera bredd och mångfald.

För att rekrytera informanter kontaktade jag två iranska föreningar via e – post, publicerade inlägg i två Facebook – grupper för iranier i Sverige och vände mig även till personer inom mitt eget nätverk. Den största andelen informanter rekryterades via mina externa nätverk.

Informanterna presenteras med fiktiva namn som har valts utan särskild eftertanke.

Feven är 45 år gammal, född i Iran och kom till Sverige för 26 år sedan. Hon jobbar som barnspecialistundersköterska.

Nala är 61 år gammal, född i Iran och kom till Sverige för nästan 40 år sedan. Hon jobbar som universitetslärare.

Nassim är 64 år gammal, född i Iran och kom till Sverige för ungefär 40 år sedan. Hon är pensionär, men har senast jobbat inom vården.

Hera är 37 år gammal, född i Iran och kom till Sverige för 13 år sedan. Hon jobbar som bygglovshandläggare.

Saga är 37 år gammal, född i Iran och kom till Sverige för 19 år sedan. Hon jobbar inom vården.

5.2 Intervjuer som metod

För att samla in kunskap om enskilda människors tankar har denna uppsats använt en kvalitativ intervjumetod, ett val som grundar sig i uppsatsens syfte. Precis som i all forskning är det forskningsprojektets perspektiv och frågeställningar samt resurser och undersökningsobjekt som avgör vilken metod som ska användas. (Østbye, Knapskog, Halland och Larsen 2004, s. 101). Den kvalitativa intervjun möjliggör en förståelse för ämnen från den levda vardagsvärlden ur den intervjuades eget perspektiv (Kvale och Brinkmann 2014, s. 41). Det kan handla om personens egna uppfattningar om något fenomen (Patel och Davidson 2019, s. 105). Och därigenom utveckla mening ur deras erfarenheter, vilka utan intervjuer är information som annars kan vara svår att få tillgång till. Den intervjuade benämns ofta som en “informant”. I begreppet ligger ett erkännande av att forskaren ska informeras om insikter, värderingar och reflektioner (Østbye, et al. s. 102). Metoden är därför särskilt relevant för denna uppsats, eftersom fokus ligger på informanternas egna tolkningar och upplevelser.

Det finns olika termer för att beskriva kvalitativa intervjuer, dessa definieras beroende på vilken grad frågornas innehåll och ordningsföljd är bestämda i förhand (Østbye, et al. s. 103). I denna uppsats använder jag mig av semistrukturerade intervjuer. Denna metod kännetecknas av att de teman som intervjun ska fokusera på definieras i förväg, ofta med hjälp av en intervjuguide. Det innebär dock inte att frågorna behöver ställas i samma ordning som i intervjuguiden (Kvale och Brinkmann 2014, s. 173). Metoden erbjuder därför en stor flexibilitet, eftersom det är möjligt och naturligt att ställa följdfrågor (Østbye et al. 2004 s. 103). Jag kan således strukturera intervjun kring teman, samtidigt som jag har möjligheten att ställa följdfrågor, och inte vara bunden till ett standardiserat frågeformulär.

5.3 Tillvägagångssätt

Frågorna i min intervjuguide formulerades för att täcka de områden eller teman jag är intresserad av utifrån intervjupersonens perspektiv (Bryman 2018, s. 565). Det viktigaste är att intervjuguidens frågor och teman gör det möjligt för mig att få information om hur informanterna upplever sin värld och sitt liv. De fem intervjuerna utfördes via Zoom och varade mellan 30 minuter och en timme. Vidare transkriberades ljudinspelningarna, vilket innebär att transformera, att ändra från en form till en annan (Kvale och Brinkmann 2014, s. 152). Genom en öppen kodning bröts materialet ner i mindre delar och olika teman identifierades. Det vanligaste sättet att presentera resultaten från intervjuundersökningarna är genom utvalda citat. Intervjucitatet ger läsaren ett intryck av interaktionen i intervjusamtalet och exemplifierar det material som använts för forskarens analys (Kvale och Brinkmann 2014, s. 239 – 40). Kvale och Brinkmann (2014) presenterar i “Kvalitativa intervjun” åtta riktlinjer för rapportering av intervjucitat (Kvale och Brinkmann 2014, s. 240 – 41). Enligt dessa kriterier används bland annat endast de “bästa citaten”, vilket innebär att jag valt ut de uttalanden som är mest utförliga, belysande och välformulerade. Om två eller flera informanter uttrycker samma åsikt, har jag valt att använda det mest representativa citatet. För dokumentationens skull är det tillräckligt att nämna hur många andra intervjupersoner som uttryckte samma ståndpunkt. När det fanns olika svar på en fråga, har jag valt att presentera flera citat, för att ge en antydning om spännvidden i åsikter (Kvale och Brinkmann 2014, s. 241).

5.4 Etiska principer

Grundläggande etiska frågor rör frivillighet, integritet, konfidentialitet och anonymitet för de personer som är direkt inblandade i min uppsats. Varje informant är informerad om undersökningens syfte, och deltagaren vet att deras medverkan är frivillig och att de har rätt att hoppa av om de så önskar, utan att behöva ge skäl för detta. Varje informant är medveten och har godkänt inspelningen av intervjun. Uppgifter om de personer som ingår i uppsatsen har behandlats med största möjliga konfidentialitet. Informanternas namn är fiktiva och har valts utan eftertanke (Bryman 2018, s. 170).

Samtalet i en forskningsintervju är inte något ömsesidigt samspel mellan två likställda parter. Det råder en bestämd maktassymetri: intervjuaren definierar situationen, introducerar samtalsämnen och styr genom ytterligare frågor (Kvale och Brinkmann 2014, s. 118 – 19). Den professionella intervjun kan ta sig i många former bland annat som forskningsintervju. Till skillnad från det ömsesidiga utbyte som sker i vardagslivet är det här ofta fråga om en ensidig utfrågning från den professionelles sida (Kvale och Brinkmann 2014, s. 26). Även om forskningsintervjun till sin struktur liknar ett vardagligt samtal, är den ofta genomförd enligt en intervjuguide som koncentrerar sig till vissa teman (Kvale och Brinkmann 2014, s. 32). Jag har som intervjuare varit medveten om den mellanmännsliga dynamiken och tagit hänsyn till den i intervjusituationen.

5.5 Metodreflektion

Bryman (2018) menar att det inte finns en enighet kring frågan om vad som är en acceptabel minskning på ett val av informanter (Bryman 2018, s. 511). Däremot menar Ahrne och Svensson (2022) att fem informanter som har insikt och kan uttala sig om ett fenomen kan ge oss relevantare information än hundra informanter som svarar på en enkät, och som inte har samma kunskap om ämnet. Jag har i min uppsats intervjuat fem personer, som alla har relevanta bakgrunder utifrån mitt syfte om uppsatsen forskningsfrågor. Detta då jag inför rekrytering satt upp kriterier som krävdes att uppfyllas hos varje informant, och som vidare gjorde det möjligt för mig att besvara uppsatsen frågor. Kvalitativa forskningsresultat är svåra att generalisera (Bryman 2018, s. 484). Samtidigt gav valet av en kvalitativ metod mig möjlighet att uppnå en djupare förståelse hos kvinnorna, information som hade varit svår att nå om metoden hade varit kvantitativ.

Däremot upplevde jag att en del informanter hade svårt att uttrycka sig. En möjlig orsak kan vara att svenska inte är deras modersmål, eller att protesterna jag refererar till var aktiva för några år sedan. Deras relation till just svenska nyheter kan också vara en möjlig faktor eftersom det faktum att man tittar på nyheter från olika länder inte alltid handlar om variation, utan att man snarare vill läsa på persiska. Det kan även då skapa språkbarriärer och svårigheter att uttrycka sig på svenska. Har man dessutom inte varit lika aktiv i den svenska nyhetsrapporteringen kan det bli svårt att svara på frågor om den.

6. Resultat & Analys

I detta avsnitt analyseras resultaten från intervjuundersökningarna för att besvara uppsatsen frågeställningar. Analysen kommer att omfattas av två centrala sektioner där den första sektionen behandlar den första frågeställningen utifrån teman: *Informanternas nyhetsvanor, Representation, Intresse och kunskap från andra svenska medborgare*. Den andra sektionen behandlar den andra frågeställningen utifrån teman: *Att känna sig hemma, Hybrididentitet*. Resultaten stöds och analyseras med hjälp av de teorier som presenterats i uppsatsen.

6.1 Informanternas nyhetsvanor

Ett framträdande gemensamt tema bland samtliga informanter är att den svenska nyhetsrapporteringen om protesterna uppfattas som otillräcklig och bristfällig. Förklaringen till varför skiljde sig en aning bland informanterna. Exempelvis menar Nala och Feven att journalister i Iran möter stora hinder eftersom det är omöjligt för dem att rapportera direkt på plats i landet:

“Men alltså svenska kanaler hör ju från utomstående eftersom det är näst intill omöjligt att någon journalist eller någon från Sverige kan vara på plats. Det är omöjligt. Det är ju förbjudet” (Nala)

Feven menar sålunda att information om Iran tas från andra källor och att man därför inte får en heltäckande bild av situationen:

“Men svenska nyheter ger en bra bild men det är kanske inte helt heltäckande, oftast handlar det mycket om så här grundläggande människobrotten och så. Journalister i Iran svenska journalister i Iran möter ju stort hinder så ofta liksom tar de från andra källor, alltså andra kanaler än att hitta egna. Så oftast blir det ju liksom att man får en sida av situationen från svenska nyheter” (Feven).

Nala menar att de svenska nyheter täcker sådant som hon redan tagit del av på andra ställen, eftersom Sveriges källor aldrig är primära:

“Så det svenska nyhetskanaler täcker är det jag redan har hört från andra ställen. Så att det är ju en kopiering av dem” (Nala).

Feven föredrar därför att använda Iran International då hon menar på att källan tillhandahåller “fakta” och ett material som inte är vinklat utifrån egna intressen eller meningar:

“Det brukar vara Iran International det är för att man vill ju liksom ha fakta och sen undvika liksom det som är vinklat. Det känns som att de tar upp mer fakta och så.” (Feven)

Trots denna beskrivning av svensk nyhetsrapportering läste Nala både den svenska och den internationella nyhetsrapporteringen om protesterna, där bland annat källor från USA, Storbritannien, och den iranska regimens granskade nyhetsbyråer. Att läsa nyheter från flera källor menar hon är viktigt eftersom det ger en möjlighet att jämföra Irans “propaganda och lögner” med motståndets nyhetskanaler. Fastän Nalas beskrivning av Irans nyhetskanaler som “propaganda och lögner” läser flera andra informanter deras nyheter, där det inte framgick att syftet var för att jämföra. Exempelvis menar Hera att de persisktalande källorna gav en mer nyanserad bild av händelserna. De svenska nyheterna, menar hon, var antingen begränsade eller filtrerade och gav inte en heltäckande bild av situationen. Det saknas enligt henne en tydligare bild av verkligheten för kvinnorna i Iran, samt fler inslag baserade på intervjuer med personer som har en insyn i den faktiska händelsen.

Nassim uppger att hon generellt tar del av nyheter via olika källor och på olika språk. Under protesterna använde hon sociala mediekkanaler och nyhetskanaler på internet, såsom olika iranska studentkanaler, WhatsApp och Telegram. Dessa källor ansågs ge direkt information som inte genomgick led av filtrering. Nassims tillit till svensk nyhetsrapportering skiftar beroende på vad det är som rapporteras om. När det gäller nyhetsrapporteringen om protesterna i Iran 2022 hade hon en stark tillit till svenska medier. Men hon föredrar att anpassa sina nyhetskällor beroende på ämnesområde och förlitar sig på en kombination av svenska och internationella nyhetskanaler. Med liknande förklaring som Nala menar hon att det är viktigt att ta del av flera olika perspektiv för att försöka förstå situationer.

Jag anser att det är viktigt att markera tanken om att diaspora grupper ska ha en gemensam tro eller övertygelse om att de behöver stödja sitt hemland (Safran 1991) inte i alla fall stämmer. Trots att flera informanter i min uppsats kritiserar den svenska nyhetsrapporteringen – kritiserar Nala och Nassim även den iranska. Uppfattningen om att diaspora samhällen ser på sitt hemland som det “ideala” landet, förminskar således i min mening deras förmåga att tolka och förstå information på ett förnuftigt sätt.

Saga är den enda informanten som i stor utsträckning endast tar del av material om protesterna i Iran 2022 som spreds via vänner och bekanta på sociala medier, särskilt via Instagram:

“(…) då är det folk som lägger ut och som jag följer och följer mig, då är det allt på persiska och kurdiska. Så automatiskt då blir det är jag läser och ja, lite grann vad som händer och pågår. Men det är inte så att jag söker, det gör jag inte.”

När hon läste svenska nyheter vände hon sig till SVT nyheter och Gobiten¹, men bara för att hålla sig informerad om händelser i Sverige. Internationella nyheter blir aktuella om något stort inträffar i världen. På likande sätt som Nassim justerar hon sina val av källor beroende på händelse. Hon har däremot ingen preferens för en specifik internationell nyhetsbyrå, utan förlitar sig mer på sociala mediers spridning av information och de inlägg som dyker upp på exempelvis Instagram.

Det framgår att samtliga informanter har en bred nyhetskonsumtion, dessutom tar alla fem på något sätt del av nyheter från hemlandet på antingen persiska, kurdiska eller turkiska. Feven anser till exempel att Iran International är mer trovärdig än svenska källor. Nala och Nassim läser nyheter från både svenska och iranska källor. Hera anser att persisktalande källorna ger en mer komplett bild av händelserna än svenska nyheter. Saga förlitar sig till stor del på persiska och kurdiska källor på sociala medier. Resultatet utgör således även ett delvis bekräftande på Ksiazek och Websters (2008) idé om att människor söker sig till medier som ligger nära deras egen kultur (Ksiazek och Webster 2008, s. 487). Kulturell närhet är ett flerdimensionellt begrepp men författarna hävdar att litteraturen om kulturell närhet placerar språkpreferenser i centrum för konstruktionen. Språket har en avgörande betydelse för publikens preferenser för olika medieprodukter. Exempelvis hävdade De Sola Pool (1997) att människor hellre ser på en film som är gjord på deras eget språk än en med undertexter eller till och med en som är dubbad (De Sola Pool 1977, s. 143). Människor

¹ Gobiten Media AB är ett företag baserat i Timrå som tillhandahåller och utvecklar nyhetstjänster via digitala medier.

kommer således i de allra flesta fall att välja medier på det språk som de känner sig mest bekväma med. Detta antagande bygger på att antingen persiska, kurdiska eller turkiska är informanternas modersmål. Självklart är inte alltid modersmålet det språk som upplevs som mest bekvämt i alla sammanhang. Däremot kan kulturell närhet vara en förklarande anledning till informanternas val av nyheter.

6.1.1 Representation

Trots att informanterna förde fram tankar om otillräcklig rapportering, uttryckte alla fem att de upplever en positiv framställning av iranska kvinnor i den svenska nyhetsrapporteringen. Ett ord som gemensamt präglar deras förståelse för hur kvinnorna framställs är “modiga”. Utöver det beskriver Feven att kvinnorna framställs som “kämpar” och “starka individer” som står för förändring och rättvisa, en representation som hon är glad för. Det är viktigt, menar Feven, att människor utanför Iran vet att de allra flesta kvinnorna inte lever tryggt och bekvämt i landet, utan kämpar för sina rättigheter. Feven tillägger även att den svenska nyhetsrapporteringen om protesterna i Iran 2022 ger en bra, men inte en helt heltäckande bild av händelsen. Hon menar att de endast informerar om de grundläggande människorättigheterna. Å ena sidan är det enligt Feven viktigt att framföra att protesterna till stor del utlöstes av Mahsa Aminis död. Å andra sidan menar hon att protesterna samtidigt fortsätter att symbolisera en långvarig ackumulering av orättvisor och bristande levnadsförhållanden.

“Alltså kvinnorna inte är för bara för tryggt utan de är ju aktiva och modiga och de kämpar för sina rättigheter” (Feven).

“Jo, men alltså det jag tolkar det som att de ändå beskrivs som liksom så modiga och att de står upp för mänskliga rättigheter helt enkelt” (Saga).

“(…) de flesta är ju väldigt glada över det motstånd de ser hon kvinnor. Faktiskt ett par år sedan trodde man att nästa revolution i Iran kommer ske i samband med den händelsen. Av kvinnor, inte män. Så att den här stora skaran av unga som har utbildats hemifrån, alltså utbildat sig själva, alltså öppnat ögonen och ser på utländska medier. Och de har skapat en total ny generation som aldrig funnits i Iran. Så att stoppa den här unga skaran. Det är nästan omöjligt. Det går inte. De kommer inte lyckas. Så nästa revolution i Iran sker av kvinnorna, inte männen. Det är jag övertygad om.” (Nala)

Utöver den positiva framställningen var Nala den enda informanten som framförde ett ytterligare perspektiv. Hon förklarar det på detta vis:

“Alltså de mesta säger ju, utifrån den bild de har fått, alltså så många gånger som det inifrån har skickats videos eller nyheter ut, så framställs de att de är under totalt förtryck (...) den kulturen har ingenting egentligen med religionen att göra, alltså den här islamska regimen att göra egentligen. De spelar ju på någonting som är djupt rotad i en kultur. Alltså kvinnoförtryck ligger i kulturen. De är uppväxta så, de är uppfostrade så. Om du inte är benägen att bli förtryckt, då är det omöjligt att förtrycka en person. Och religionen spelar på den kulturen. Svenska medier visar ju den bilden de ser och det är ju totalt förtryck, men vissa kvinnor är ju uppfostrade så, de accepterar det där förtrycket. Så det är inte alltid till hundra procent förtryck i deras ögon.”
(Nala)

Nala menar alltså att kvinnoförtryck är en del av den iranska kulturen och den verklighet där flera kvinnor socialiseras in i en viss roll. Vidare menar hon att svenska medier, utifrån det västerländska perspektivet bara “ser totalt förtryck”. För att förklara den “iranska kulturen” beskriver Hall (1997) att kultur handlar om delade betydelser och att medlemmarna i en kultur tolkar världen på liknande sätt (Hall 1997, s. 2). Kulturen är beroende av att dess deltagare tolkar vad som händer omkring dem, och “gör mening” av världen. Citatet är ett intressant exempel på hur medier och kulturer kan beröra vår uppfattning om världen.

6.1.2 Intresse och kunskap från andra svenska medborgare

Hera arbetar på en arbetsplats där majoriteten av hennes kollegor är etniska svenskar. Hon märker att ingen av hennes kollegor visar intresse eller tycks känna till den allvarliga situationen för kvinnor i Iran:

“Jag gick till jobbet och det är mest svenskar där, men ingen frågade hur jag mådde eller vad som hände i mitt land. Inte ens på fika rasten brydde sig någon. Det kändes väldigt jobbigt och ensamt (...). Jag blev så ledsen och fundersam över att ingen ens ville veta hur det är för kvinnor i Iran. De verkade inte förstå att man där är tvungen att bära slöja, att man är förtryckt, att någon annan bestämmer över ens liv (...). Som kvinna i Iran kan du inte bara skaffa pass och resa fritt, din man måste godkänna det. Ingen här verkar känna till såna saker. De förstår inte vad det innebär att gå ut och protestera i Iran (...). Jag upplever att folk kanske medvetet väljer att inte prata om situationen, eller så vet de helt enkelt inte tillräckligt. Jag fick själv ta upp det för att ens få en diskussion om vad som pågår där hemma” (Hera).

I berättelsen refererade Hera till Iran som “där hemma”, vilket visar att hennes uppfattning om tillhörighet fortfarande är starkt kopplad till ursprungslandet, vilket troligt förstärks av det

bristande stödet. Det verkar inte finnas en delad mening om händelsen mellan Hera och hennes kollegor. Vi ger saker mening dels genom de känslor vi associerar med dem, och som Hall (1997) hävdar finns det i alla kulturer en stor mångfald av betydelser av något ämne, och mer än ett sätt att tolka det. Men mening är vad som ger oss en känsla av vår egen identitet, av vilka vi är och med vem vi tillhör (Hall 1997, s. 3). När den i detta fall inte är delad, upplever Hera en känsla av utanförskap och ifrågasätter sin tillhörighet i Sverige.

Resterande informanter har inte samma uppfattning om att andra svenskar inte består information eller är medveten om protesterna efter Mahsa Aminis död. Nassim är en av dom som menar på att människor i Sverige, specifikt politiker, tydligt visade sympati för iranier:

“Det var väldigt intressant det var till och med alla partier, och SD och allt det här, de hade alla visat sympati för de här frågorna” (Nassim).

6.2 Att känna sig hemma

I denna del av analysen fokuserar jag på den sista frågeställningen i min uppsats som rör vilken betydelse den svenska nyhetsrapporteringen om protesterna i Iran 2022 har för informanternas känsla av tillhörighet till både Iran och Sverige. Resultaten från den första forskningsfrågan visar att informanterna konsumerar ett brett urval av nyheter, men föredrar internationella källor. Samtidigt påstår samtliga fem att iranska kvinnor porträtteras som modiga och starka av svenska källor. Här analyserar jag hur dessa representationer inverkar på informanternas känsla av tillhörighet genom att sätta resultaten från den första forskningsfrågan i relation till deras upplevelser av att höra hemma i både Iran och Sverige.

Det bristande stödet Hera uttryckligen har upplevt från sina kollegor har haft en betydande inverkan på hennes känsla av tillhörighet till Sverige. Trots att arbetsplatsen kan ses som en viktig plats för integration och sammanhang, har det saknade stödet från hennes kollegor snarare förstärkt hennes känsla av utanförskap:

“Eftersom jag inte fick heller det stödet från mina kollegor svenskar och allt det här. Det jag kände är att jag tillhör inte det här. Vi sitter på möten och ingen pratar om det. Och jag kände vad gör jag ens här?” (Hera)

Det saknade stödet Hera upplevde från sina kollegor resulterade i tankar som hon uttrycker så här: “Jag tillhör inte det här.” Hon upplevde att ingen vill tala om situationen i Iran eller om hur

kvinnorna där lever. Hon nämnde själv att ingen vill ha en diskussion om vad som pågår “där hemma.” I en vidare analys av Heras berättelse vill jag betona hennes användning av begreppet “hemma,” där hon uttryckligen använder ordet “hem” när hon talar om Iran.

Begreppet “hem” är enligt Brah (1996) kopplat till processer av inkludering eller utanförskap och upplevs subjektivt genom kampen att “tillhöra” (Brah 1996, s. 194). Denna kamp handlar om att röra sig mellan olika kulturer och om ett försök att hitta en plats där man känner sig accepterad. En av Safrans (1991) fem egenskaper, som han menar att diasporagrupper delar, är en övertygelse om att diasporagrupper aldrig känner att de kommer att accepteras av sina världssamhällen och därför utvecklar autonoma kulturella och sociala behov. Dessa behov kan innebära att de håller fast vid sina ursprungliga traditioner eller språk och skapar egna gemenskaper där de kan känna sig trygga och bekräftade.

Kanske finns det ett samband mellan detta och det faktum att Hera främst och helst konsumerar persisktalande nyhetskällor - som ett sätt att bibehålla närheten till “hem.” Att säga att två människor tillhör samma kultur är att säga att de tolkar världen på ungefär samma sätt och kan uttrycka sig själva, sina tankar och känslor om världen på ungefär samma sätt som kommer att förstås av varandra. Vi ger saker mening genom bland annat de känslor vi associerar med dem eller de värderingar vi sätter dem. Mening är vidare vad som ger oss en känsla av vår egen identitet, av vilka vi är och med vem vi tillhör (Hall 1997, s. 3). Denna idé kan sålunda förklara Heras känsla av utanförskap, där hennes mening av protesterna inte står i linje med kollegornas mening. Detta skapar i sin tur en känsla av utanförskap ett ifrågasättande av var man hör hemma.

Men vad är hemma? Brah (1997) ifrågasätter denna föreställning om hemmet som en fast plats. Hon menar att “hem” å ena sidan är en mytisk plats av längtan i den diasporiska fantasin. I detta avseende är det en plats utan återvändo, även om det är möjligt att besöka det geografiska området som ses som platsen för “ursprunget” (Brah 1996, s. 188 – 9). Å andra sidan är hem också en levd erfarenhet av en plats, dess ljud och lukter, dess hetta och damm. Feven som levt i Sverige i 25 år har svårt att känna en tillhörighet till något land:

“(…) Jag har bott i Sverige i 25 år, men ibland kan det kännas som att man inte passar någonstans, så det känns lite jobbigt.” (Feven)

En levd erfarenhet av en plats, kultur, tradition och familj som är svår att bibehålla i Sverige. Den blir dessutom starkare när Feven tar del av den svenska nyhetsrapporteringen om protesterna då hon själv vill vara del av den rörelsen, och dela den kamp och gemenskap:

“Att följa nyheterna om till exempel protesterna, och se kvinnorna då som står upp mot förtrycket så stärker det ju min känsla. Och att jag vill vara en del av den rörelsen också.” (Feven)

Trots det är Feven och Nala, Saga och Nassim de informanter som uttryckligen har beskrivit en glädje, trygghet och stolthet över att bo i Sverige:

“Nej, men jag blir ju stolt alltså.” (Feven)

“Det är det att man är ju på ett sätt faktiskt mycket mycket glad över valet man har gjort, att man är trygg här. Men alltså förutom det så nu har jag ju bott här så länge och mitt val att lämna landet och kunna vara fri och skapa en frihet. Men absolut, det ger mig ju en stor stolthet.” (Nala)

“Ja, alltså känslomässigt påverkade den mig ganska mycket. Jag är ju absolut stolt över att jag tagit mig hit. Men jag är också så stolt över alla kvinnor som är från Iran.” (Saga)

“Svenskarna har genom historien visat att de är med folket och kämpar för frihet, för kvinnans rättigheter, för barnens rättigheter, och det har de visat gång på gång. Det är långt ifrån att vara optimal liksom men det är mycket som är väldigt bra.” (Nassim)

Jag har tidigare nämnt att sambandet mellan hemlandet kan skilja sig mellan första och andra generationens migranter där den första generationen oftast fortfarande har en anknytning till det förra hemmet. De har minnen av det de lämnat efter sig. Samtidigt kan de ha negativa erfarenheter kopplade till hemlandet och en upplevelse av fördrivning. Det kan handla om att de blivit “fördrivna” på grund av omständigheter som de inte kunnat kontrollera. De negativa erfarenheterna kopplade till hemlandet kan syfta på upplevelser som politiskt förtryck eller krig. De informanter vars känslor präglas av “trygghet” visar på att det finns negativa erfarenheter kopplade till hemlandet, och att de i värdsamhället känner sig trygga. Samtidigt är det viktigt att betona att denna känsla av trygghet inte utesluter att informanterna också kan bära med sig av positiva minnen och erfarenheter från hemlandet.

6.3 Hybrididentitet

Identitet är en ram ur vilken individer integrerar med världen omkring dem. Detta ramverk modifieras ständigt allt eftersom ny erfarenhet och kunskap förvärvas. Många diasporiska

samhällen formulerar sina kulturella identiteter genom att ta till sig flera historier och kulturer som tillhör flera "hem". Det betyder att individer inom diasporan ofta befinner sig i en position där de integrerar och kombinerar kulturella inflytanden (Hall 1990, s. 235). Processen där hybriditeten uppstår, som Hall (1990) beskriver den, framträder tydligt hos informanterna där deras iranska bakgrund kombineras med de erfarenheter och värderingar de utvecklat i Sverige. Ett tydligt exempel på Halls idé om hybrididentitet är Fevens bekännelse:

"Jag har bott länge i Sverige och jag känner att jag har blivit en del av svenska samhället, men jag känner att jag har utvecklat en egen identitet som är en blandning av min iranska bakgrund och den svenska kulturen."
(Feven)

Denna process är vad Hall (1990) benämner som "hybriditetens kulturer". Detta ramverk modifieras ständigt allt eftersom ny erfarenhet och kunskap förvärvas (Hall 1990, s. 235). Men i stället för att se hybrider som resultatet av två ursprungliga kulturer som integreras, argumenterar Bhabha (1994) för att hybrididentitet är en form av mellanrum, som han kallar "the third space" eller "den tredje platsen" på svenska (Bhabha 1994, s. 211). Det resonemang som gemensamt förklaras av Hall (1990) och Bhabha (1994) är det faktum att båda menar att identiteter förändras och formas när människor lever i nya miljöer. Vad som skiljer dem åt är Halls (1990) resonemang att hybriditet bygger på två ursprungliga kulturer, medan Bhabhas (1994) tanke om det tredje rummet kritiserar föreställningar om en ursprunglig eller ursprungskultur. Betydelsen av hybriditet ska enligt Bhabha (1994) sålunda inte kunna spåra två ursprungliga ögonblick från vilket det tredje framhäver. Hybriditet är den tredje platsen som möjliggör att andra positioner kan framträda. Vad som ställer Bhabhas (1994) teori emot min empiri är det faktum att majoriteten av informanterna tillkännager att deras förståelse och sätt att resonera har förändrats sedan de flyttade till Sverige:

"Man blir mer självsäker, man bildar ett självförtroende, att man tagit sig ur ett samhälle. Och man ser också den här diskussionen man har med andra, man ser hur man har utvecklats under de här gångna åren som man har bott här. Hur man utvecklas, hur man resonerar saker och ting på ett logiskt sätt." (Nala)

"För alltså när det gäller det här islamska traditionerna, islamska tankarna de är helt nollat, riktigt nollat (...). Fast jag har bott där, jag har sett hur de gör, alltså med folk." (Nassim)

"Att leva utanför Iran kan ge en känsla av dubbelhet, jag bär alltid Iran med mig, men samtidigt känner jag att jag har förändrats exempelvis min syn på rättvisa." (Feven)

Vad Bhabha (1994) inte beaktar är att när två kulturer möts är det ofta en kultur som är mer dominant än den andra. Antydandet grundar sig i svaren från informanterna där exempelvis Nassim menar att “de islamska tankarna är helt nollat.” Det verkar snarare som att upplysningen om Irans fortsatta inhemska förhållanden i kombination med egna erfarenheter har bidragit till att informanterna bildat nya åsikter. Bättre uttryckt ses denna process, utifrån mitt material, skapa en identitet som bygger på två ursprungliga kulturer utifrån Halls (1990) teori.

Relationen mellan en diaspora och deras hemland kännetecknas dels av att det bör finnas starka indikationer på starka kopplingar till det förflutna (Cohen, 1997). Denna koppling kan tydligt exemplifieras med följande citat:

“Jag är inte där. Jag har inte varit där på 12 år. Men ändå har jag väldigt tydliga kopplingar till det landet. Det är ändå min identitet på något sätt. Som även om jag i vardagen har inte så direkta kopplingar på det sättet men ändå i någon baktanke. I min person, jag vet att jag är från det landet och jag bryr mig om det, vad som händer där och det gör att jag mådde inte bra för att jag visste hur mitt folk mådde.” (Hera)

Kopplingen mellan hemlandet lever kvar för Hera genom tankar och känslor för vad som händer där. Trots att hon inte fysiskt är närvarande i ursprungslandet är de emotionella banden starka. Detta kan i sin tur ge uttryck till den hybriditet diaspora grupper ofta har. Denna idé speglar även Sagas tankar:

“Alltså jag känner mig trygg här. Men vissa kvällar önskade jag att jag var med mina syskon. För jag var ju väldigt otrolig för dem under den tiden. Då var jag väldigt orolig. Jag ringde hela tiden. Jag var vaken sena nätter och när mina bröder var ute ringde tills de kom hem så jag kunde veta att de kom hem oskadda. Men ändå var jag ganska glad att jag bor här själv med mina barn och alltså för mig är det iallafall tryggt.” (Saga)

7. Slutdiskussion

Min uppsats har varit ett försök till att undersöka vilken betydelse den svenska medierapporteringen om protesterna i Iran 2022 har för kvinnornas känsla av tillhörighet till Iran och Sverige. Syftet har brutits ner i två frågeställningar; 1) Hur upplever kvinnliga medlemmar i den iranska diasporan i Sverige svensk nyhetsmediers rapportering av protesterna i Iran 2022? 2) Vilken betydelse har medierapporteringen av protesterna i Iran 2022 för kvinnornas känsla av tillhörighet till Iran och Sverige? Genom den kvalitativa forskningsstrategin har jag genomfört fem intervjuer där kriterierna för rekryteringen har varit att samtliga informanter är kvinnor och har

bott i Sverige i minst 12 år. Inledningsvis visar resultatet för min första frågeställning bland annat att informanterna konsumerar en blandning av både svenska och internationella nyhetskanaler, där alla läser nyheter på antingen persiska, kurdiska eller turkiska. Dessa resultat stämmer överens med Ksiazek och Webers (2008) teori om kulturell närhet, där de använder begreppet för att förklara hur publik bildas i ett mångkulturellt samhälle. Författarna menar att kulturell närhet är den intuitivt tilltalade uppfattningen om att människor söker sig till medier från sin egen kultur eller väljer medier på de språk de känner sig mest bekväma med (Ksiazek och Webster 2008, s. 489). Det bör däremot inte bortses från att varje informant konsumerar en blandning av nyheter skrivna på modersmålet och svenska. Resultatet tyder sålunda att informanterna integrerar och kombinerar olika kulturella inflytanden (Hall 1990, s. 235). Vilket i sin tur innebär att deras identitet möjligtvis formas av både ursprungskulturen och de nya kulturella sammanhang de befinner sig som följaktligen är vad som skapar denna hybriditet. Det faktum att alla fem informanter tar del av nyheter från hemlandet stärker vidare Weibull och Wadbrings (1998, refererad i Christiansen 2004, s. 195) påstående att etniska minoriteter i Sverige tar del av både nationella nyheter och nyheter från hemlandet, ofta i högre grad än majoritetsbefolkningen. Då denna uppsats endast fokuserar på diasporan kan jag inte ge belägg för det senare påståendet än det faktum att alla fem konsumerar nyheter från hemlandet.

Vidare visar denna uppsats att informanterna upplever den svenska nyhetsrapporteringen som otillräcklig, men positiv i sin framställning av iranska kvinnor som främst modiga. Detta innebär att min empiri bekräftar Christiansens (2004) slutsats att diasporagrupper upplever den danska nyhetsrapporteringen som otillräcklig, samtidigt som den utvidgar slutsatsen i en annan kontext, i detta fall Sverige (Christiansen 2004, s. 195). Samtliga informanter påvisar en bred och varierad nyhetskonsumtion där källor från flera länder kombineras. Detta resultat stärker det ytterligare påståendet Christiansen (2004) framför, där hon menar att diaspora grupper ofta har en bred och varierad nyhetskonsumtion (Christiansen 2004, s. 196). Anledningen till att den svenska nyhetsrapporteringen upplevs som otillräcklig formulerades delvis på grund av de begränsningar som finns att rapportera direkt från Iran. Andra väljer källor beroende på vad nyheten handlar om, där den svenska nyhetsrapporteringen inte blev ett prioriterat val, snarare iranska. En annan informant läser endast nyheter från Instagram flödet på persiska och kurdiska. Trots att det finns tillgång till ett kulturellt varierat mediematerial, är det tydligt att informanterna föredrar, och i sin

tur väljer de medier som är mer närliggande. Två informanter väljer aktivt att ta del av både svenska och internationella nyheter för att sedan själva bilda en förståelse och åsikt kring händelsen. Det går således att förstå informanternas val av nyheter utifrån kulturell närhet. Det riktas som tidigare nämnt en viss kritik mot den svenska nyhetsrapportering som otillräcklig. Christiansens (2004) anledning att diaspora grupper använder olika nyhetskällor är för att det möjliggör för dem att kritisera västerländska (Christiansen 2004, s. 198). Trots att informanterna kritiserade de svenska nyheterna som otillräcklig, menade alla att kvinnorna porträtterades som modiga, kämpar, och vilka som står upp för rättvisa. Vi ger föremål, människor och händelser mening genom de tolkningsramar vi tillför dem. Det är på sättet hur vi representerar dem som vi ger dem mening (Hall 1997, s. 3). Resultatet skulle sålunda kunna förklara att den svenska nyhetsrapporteringen och de kvinnliga medlemmarna i diasporan tillför protesterna samma mening, i detta fall på sättet kvinnorna i Iran representeras.

Även Sjöberg och Ingegerd Rydins (2008) artikel presenterade bland annat ett resultat där flera migranter framförde kritiska kommentarer mot den svenska nyhetsrapporteringen där de menade att det finns ett fokus på våld i rapporteringen av hemlandet, vilket upplevs påfrestande (Sjöberg och Rydin 2008, s. 20). Att protesterna i och mot auktoritära samhällen och bestämmelser kommer nästan alltid med risker om våld. Under protesterna i Iran 2022 kom det ofrånkomligen och det våld som rapporteras om väckte svåra och påfrestande känslor hos flera informanter. Det går att argumentera för att deras känslor är befogade eftersom alla fem informanter dels har familj kvar i Iran, dels för att de alla är född och uppväxta i landet vilket utgör en stor del av deras liv. Eftersom resultat visar att informanterna upplever att iranska kvinnor porträtteras positivt som modiga, kämpar och starka individer i svensk nyhetsrapportering är följd därav är behovet av internationella nyheter inte en åtgärd för att slippa det konfrontativa innehållet utan snarare för att fylla behovet av kulturell närhet och möjligheten att jämföra olika källor med varandra för att skapa en mer nyanserad bild av situationen. Uppfattningen om att diaspora samhällen ser på sitt hemland som det "ideala" landet förminskar i min mening deras förnuftighet att tolka och förstå information.

Det framkom att endast en informant kände igen sig i beskrivningen av ett "vi och dem – förhållande", vilket innebar att hon upplevde ett utanförskap och saknad förståelse för sin situation från kollegornas sida. Hennes upplevelse resonerar hon själv vara resultatet av ett saknat intresse

och begränsad kunskap av kollegorna, snarare än att diaspora grupper porträtteras negativt. Resterande informanter delar inte denna uppfattning och menar på att flera etniska svenskar visade stöd och sympati för kvinnorna i Iran, vilket i sin tur resulterade till en känsla av stolthet hos informanterna över att själva vara kvinnor från Iran. Resterande informanter känner inte igen sig i denna beskrivning, utan pekar snarare på ett stöd från det svenska samhället, vilket snarare förstärkte en känsla av sympati än ett utsatt ”vi och dem – förhållande” (Sjöberg och Rydin 2008, s. 18). Den enskilda informantens upplevelser går delvis att relatera till Sjöberg och Ingegärd Rydin (2008) som hävdar att medier anses skapa och reproducera diskurser om ”invandraren” och förstärka begreppet ”othering” vilket innebär ett ”vi och dem förhållande”. Däremot upplevs inte medier och deras representation av innehåll vara anledningen till denna förstärkning utan ett saknat intresse. Det går således att argumentera för att informanten och kollegornas mening inte speglar varandra baserat på de diverse känslor och värderingar som förknippades med händelsen (Hall 1997, s. 3).

Den andra frågeställningen behandlar frågan om tillhörighet till Sverige och Iran i relation till den svenska nyhetsrapporteringen om Iran 2022. Resultatet visar ett komplext samband mellan värdlandet och hemlandet. Den positiva framställningen av iranska kvinnor i svensk nyhetsrapportering skulle kunna förklara det faktum att de upplever en stark koppling till Iran. Samtidigt har stödet från det svenska samhället förstärkt känslan av tillhörighet till Sverige. Det fanns däremot en informant som stred denna upplevelse och menade på ett saknat stöd från hennes nära kretsar. Detta resultat visar på att diasporor inte kan betraktas som en homogen grupp (Khosravi 2016, s. 73) snarare att diasporor präglas av unika erfarenheter som i sin tur ger uttryck för ens känsla av tillhörighet. Oavsett vilken erfarenhet eller upplevelse informanterna har är det tydligt att vad som känns som ett hem är en plats där gemenskap finns. De informanter som upplever en stark tillhörighet till Iran i relation till rapporteringen känner en gemenskap med iranska kvinnor i kampen för frihet. De informanter som känner en stark tillhörighet till Sverige i relation till rapporteringen känner en känsla av gemenskap genom acceptans, över att bli sedda och bekräftade av det svenska samhället. De som inte upplever denna känsla skapar i stället en distans till landet. Känslan av gemenskap, förståelse och stöd framstår som betydelsefulla förhållanden för att uppleva tillhörighet och skapa en känsla av hem, både i värdsamhället och i relation till hemlandet. Vad som således bestämmer när och hur en plats erkänns som ett hem

upplevs subjektivt genom kampen om att "tillhöra". Ett hem kan likaväl som en geografisk plats beskrivas som en levd upplevelse av en sådan (Brah 1997, s. 194). När en plats blir ett hem är sålunda högst individuellt och kan påverkas av de upplevelser och erfarenheter man besitter. Detta sagt har resultaten visat att flera informanter uttrycker en tillhörighet till både Iran och Sverige, vilket betyder att de formulerat sina kulturella identiteter genom att ta till sig flera kulturer som tillhör flera hem (Hall 1990, 235). I sin tur har deras identiteter formats av både ursprungskulturen och det nya kulturella sammanhanget de befinner sig i. Förvisso är det inte protesterna som endast står för ursprungskulturen, men då denna process för hybriditetens kulturer ständigt modifieras allt eftersom ny erfarenhet förvärfvas ska den inte bortses från det faktum att den kan inverka på känslan av tillhörighet. Slutsatsen formuleras sålunda att känslan av ett "hem" påvisas påverkas mer av känslan av gemenskap snarare än en geografisk plats. Där den svenska nyhetsrapporteringen i de flesta fall har främjat denna känsla av tillhörighet till Sverige. Samtidigt formuleras en stolthet och gemenskap till Iran och de iranska kvinnor utifrån den positiva framställningen av iranska kvinnor i den svenska nyhetsrapporteringen.

Avslutningsvis har uppsatsen varit relevant för att få ytterligare en inblick i diasporiska grupper. Den har fokuserat på en specifik händelse som tidigare inte har studerats om. Jag har under resultat och analysen nämnt hur informanterna i stor utsträckning väljer att läsa nyheter på deras modersmål. Det har även konstaterats att människor ofta väljer medier på det språk som de känner sig mest bekväma med (Ksiazek och Webster 2008, s. 489). Framtida forskning kan gynnas av att förstå om det finns demografiska skillnader mellan val av nyheter och bekvämlighet inom diasporor, specifikt mellan olika åldersgrupper den andra generationens invandrare.

Referenser

- Abdelhady, D., Aly, Ramy M. K. (2023). *Routledge handbook on Middle Eastern diasporas*. New York, NY: Routledge.
- Azizi, A. (2024). *What Iranians want: women, life, freedom*. Oneworld Publishing.
- Bhabha, H. K. (1994). *The location of culture*. London: Routledge.
- Bildtgård, T., Tielman-Lindberg, S. (2008) *Hur man gör litteraturöversikter*. Stockholms universitet, Institution för socialt arbete.
- Brah, A. (1996). *Cartographies of diaspora: contesting identities*. London: Routledge.
- Bryman, A. & Nilsson, B. (2018). *Samhällsvetenskapliga metoder*. 3. uppl. Stockholm: Liber.
- Christiansen, C. C. (2004). News Media Consumption among Immigrants in Europe: The Relevance of Diaspora. *Ethnicities*. 4(2): s. 185-207.
- Cohen, R. (1997). *Global diasporas: an introduction*. London: UCL Press.
- De Sola Pool, I. (1977). *When cultures clash: The changing flow of television*. *Journal of Communication*.
- Hall, S. (1997). *Representation: Cultural Representations and Signifying Practices*. The Open University.
- Jauhiainen, J.S. (2021). Internet and social media uses, digital divides, and digitally mediated transnationalism in forced migration: Syrians in Turkey.
- Khosravi, S. (2016). A fragmented diaspora: Iranians in Sweden. 8(2): s. 73-81. doi: 10.1515/njmr-2018-0013
- Kristensson-Uggla, B. (2019). *En strävan efter sanning: vetenskapens teori och praktik*. Lund: Studentlitteratur.
- Ksiazek, T. B. & Webster, J. G. (2008). *Cultural Proximity and Audience Behavior: The Role of Language in Patterns of Polarization and Multicultural Fluency*. *Journal of Broadcasting & Electronic Media*.

Kvale, S., Brinkmann, S., & Torhell, S-E. (2014). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. 3. uppl. Lund: Studentlitteratur.

Layla, M. (2024). *Media and Feminism Protest in Iran: My Camera Is My Weapon*. Springer Nature.

Miconi, A. (2020). News from the Levant: A Qualitative Research on the Role of Social Media in Syrian Diaspora. 6(1): s. 1-12. doi: 10.1177/2056305119900337

Østbye, H., & Larsson, Lars G. (2004). *Metodbok för medievvetenskap*. 1. uppl. Malmö Liber ekonomi.

Patel, R., & Davidson, B. (2019). *Forskningsmetodikens grunder: att planera, genomföra och rapportera en undersökning*. 5. uppl. Lund: Studentlitteratur.

Reportrar utan gränser. (2024). *Pressfrihetsindex 2024*.

<https://www.reportrarutangranser.se/pressfrihetsindex/> (2024-12-10)

Rutherford, J. (1990). *Identity : community, culture, difference*. London: Lawrence & Wishart.

Safran, W. (1991). *Diasporas in modern societies: Myths of homeland and return*. University of Toronto Press.

Shehata, M. (2024). 'Mediatized Diaspora': Modelling the transnational influences of media in diaspora. 20(3): s. 255-272. doi: 10.1177/17427665241288055

Sjöberg, U. & Rydin, I. (2008). *Discourses on media portrayals of immigrants and the homeland*.

Bilagor

A. Intervjuguide

Introduktion:

Presentera mig själv och berätta vad intervjun kommer att handla om

Be om godkännande för inspelning av intervjun, påminner även informanten om de etiska principerna

Syftet är att försöka förstå vilken betydelse den svenska medierapporteringen av protesterna i Iran 2022 har för kvinnornas känsla av tillhörighet till Iran och Sverige.

Bakgrundsfrågor:

Berätta om dig själv. Ålder, kön arbetsplats?

Hur länge har du bott i Sverige? Av vilken anledning flyttade du till Sverige?

Hur skulle du beskriva din relation till Iran idag?

Har du vänner och familj kvar i Iran?

Besöker du Iran? Isåfall hur ofta?

Kortfattat, vilka tankar eller minnen väcker Iran hos dig?

Har du någonsin tankar om att flytta tillbaka till Iran?

Firar du iranska högtider?

Känner du dig mer som en iranier / turk osv, svensk eller båda?

Medievanor:

Hur ofta tar du del av nyheter?

I vilken grad följer du nyheter om Iran?

Från vilka / vilken nyhetsbyrå läser du nyheter om Iran? Föredrar du någon särskild källa? Isåfall varför?

Föredrar du att läsa svenska eller internationella nyheter? Motivera ditt svar

Rapporteringen om protesterna i Iran 2022:

Hur skulle du kortfattat beskriva protesterna i Iran?

Var och hur fick du information om protesterna?

Hur fick protesterna i Iran dig att känna?

Hur stark tillit har du till den svenska nyhetsrapporteringen i relation till rapporteringen om protesterna i Iran 2022?

Hur stark tillit har du till internationella nyhetsbyråers rapporteringar i relation till rapporteringen om protesterna i Iran 2022?

Representation:

Hur tycker du att svenska medier har rapporterat om protesterna i Iran?

Anser du att den svenska nyhetsrapporteringen om protesterna i Iran 2022 ger läsare en heltäckande bild av situationen? Motivera ditt svar

Hur upplever du att iranska kvinnor framställs i den svenska nyhetsrapporteringen?

Hur känner du inför det?

Är det viktigt för dig hur svenska medier rapporterar om Iran? Varför?

Tycker du representationen speglar verkligheten på ett korrekt sätt?

Vilka perspektiv tycker du saknas i rapporteringen?

Identitet och tillhörighet:

Känner du att rapporteringen verkar på hur du ser på din identitet som iransk kvinna i Sverige?

Tycker du att rapporteringen om protesterna stärker känslan av tillhörighet till Sverige?

Upplever du att det finns någon typ av gemenskap med andra iranier bosatta i andra delar av världen?

Hur påverkar denna framställning din egen syn av dig själv?

Hur tror du denna framställning påverkar hur andra i Sverige ser på iranska kvinnor?

Avslutning:

Har du något annat du vill dela med mig?

Har du några frågor?